

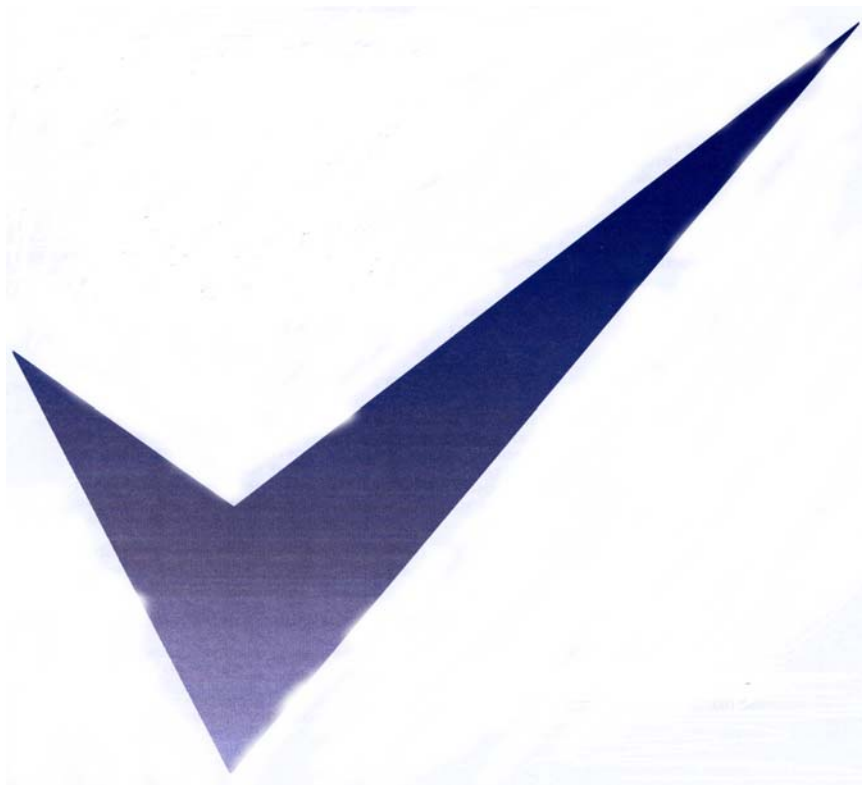


Department of  
**Health, Social Services  
and Public Safety**

An Roinn  
**Sláinte, Seirbhísí Sóisialta  
agus Sábháilteachta Poiblí**

[www.dhsspsni.gov.uk](http://www.dhsspsni.gov.uk)

## **Wyrażanie zgody – czego masz prawo oczekiwać**



**Przewodnik dla dorosłych**

## Zgoda – to zależy od Ciebie

Kiedy lekarz, dentysta, pielęgniarka, pracownik opieki społecznej lub terapeuta prosi Ciebie o wyrażenie zgody na jakąkolwiek formę badania, leczenia lub opieki, pamiętaj o tym, że wybór należy do Ciebie. Zawsze możesz powiedzieć „nie” lub poprosić o bardziej szczegółowe informacje zanim podejmiesz decyzję.

Celem tej ulotki jest odpowiedź na Twoje pytania - czego masz prawo oczekiwać oraz co robić. Przeznaczona jest ona dla dorosłych, lecz istnieją również odrębne ulotki dla krewnych i opiekunów, dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, a także dla osób mających trudności w nauce.

Treść tej ulotki dotyczy głównie chorób fizycznych. Jeżeli leczony jesteś pod kątem choroby umysłowej, reguły mogą być nieco inne. Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie 5.

### Co tak naprawdę oznacza wyrażenie zgody?

Zanim lekarz, dentysta, pielęgniarka, pracownik opieki społecznej lub terapeuta rozpocznie badanie, leczenie lub opiekę nad Tobą, musi on/ona poprosić o Twoją *zgode* lub pozwolenie. Może to po prostu oznaczać reakcję na ich sugestię, np. wyrażenie zgody poprzez otwarcie ust, gdy lekarz pyta, czy może spojrzeć na Twoje gardło. Czasami możesz zostać poproszony o podpisanie formularza, w zależności od powagi tego co jest proponowane, a także tego, czy niesie to za sobą jakieś ryzyko oraz korzyści.

Nie odgrywa dużego znaczenia sposób w jaki wyrażasz zgodę, czy jest to zgoda pisemna czy ustna. Istotne jednak jest to, aby wyrażona zgoda była wyrażona szczerze oraz była wiążąca. Oznacza to, iż:

- musisz być zdolny do wyrażenia zgody
- musi być Tobie podana dostateczna ilość informacji, umożliwiających podjęcie decyzji
- musisz podjąć decyzję z własnej wolnej woli, a nie, powiedzmy, pod silnym wpływem innej osoby.

Prawo zakłada, iż skoro jesteś dorosły to potrafisz podejmować własne decyzje, chyba, że udowodniono inaczej. Pod warunkiem, że rozumiesz i potrafisz ocenić informacje niezbędne do podjęcia decyzji, powinieneś być w stanie ją podjąć.

## **A jeśli nie jestem w stanie podjąć danej decyzji?**

Załóżmy, na przykład, że jesteś nieprzytomny w wyniku wypadku samochodowego lub straciłeś zdolność komunikowania się pod wpływem ciężkiego udaru. W tego rodzaju sytuacjach osoby zapewniające Tobie opiekę medyczną mogą podjąć leczenie, które uważają za najbardziej dla Ciebie korzystne. Jedyny wyjątek stanowiłoby Twoje wcześniejsze niewyrażenie zgody na konkretną metodę leczenia (zob. str. 4).

Nikt (nawet mężowie, żony, partnerzy czy bliscy krewni) nie mogą w imieniu innej osoby dorosłej wyrazić zgody na jej leczenie lub opiekę. Krewni i przyjaciele mogą jednak służyć dobrą radą. Mogą być oni w stanie przekazać pracownikom służby zdrowia i opieki społecznej informacje na temat Twoich przekonań i wartości. Na przykład, mogą oni wiedzieć, czy w przeszłości wyraziłeś zgodę lub nie zgodziłeś się na pewne metody leczenia, czy miałeś silne przekonania na temat pewnych aspektów zdrowia. Dlatego też ważne jest, aby na wszelki wypadek przedyskutować własne poglądy przyjaciółmi i krewnymi.

## **A jeżeli zapytany zostanę o obecność studentów?**

Czasami możesz zostać zapytany, czy masz coś przeciwko obecności studentów podczas Twojego leczenia / zabiegu. Jeżeli jesteś niezdecydowany, zapytaj co studenci mają zamiar robić. Czy będą tylko obserwować, robić notatki czy Ciebie badać. Jeżeli chcesz, możesz wyrazić pozwolenie na obecność studentów tylko jednej płci. Jeżeli obecność studentów stwarza dla Ciebie dyskomfort, zawsze możesz odmówić. Nie sprawi to różnicy w jakości otrzymywanej opieki.

## Jakiego rodzaju informacje będą mi potrzebne?

W celu podjęcia decyzji, potrzebować będziesz informacji na temat oferowanego Tobie leczenia, opieki lub badania, uzyskane od pracowników służby zdrowia i opieki społecznej. **Jeżeli ich nie rozumiesz lub potrzebujesz więcej informacji, powinieneś zadać więcej pytań.**

Na przykład:

- Na czym polega leczenie lub opieka?
- Jakiego rodzaju korzyści mają oni nadzieję przez to uzyskać?
- Jakie są szanse uzyskania takich korzyści?
- Czy istnieją jakieś alternatywy?
- Czy pociąga to za sobą jakieś ryzyko? Jeśli tak, to jakie?
- Jeśli istnieje jakieś ryzyko, czy jest ono duże czy małe?
- Co się może stać, jeśli dziecko nie otrzyma leczenia lub opieki?

Czasami osoba prosząca Ciebie o wyrażenie zgody nie będzie potrafiła udzielić odpowiedzi na Twoje pytania. W takim przypadku poproś ją o znalezienie odpowiedzi lub zorganizowanie spotkania z kimś innym, z kim będziesz mógł porozmawiać o swoich obawach.

Jeżeli nie mówisz po angielsku, poproś o obecność tłumacza. Możesz również poprosić o tłumaczenie wszelkich otrzymanych na piśmie informacji.

W przypadku uszkodzenia sensorycznego, np. problemów ze słuchem lub jakichkolwiek innych potrzeb komunikacyjnych, zapytaj o dostępną pomoc. Jeżeli łatwiej byłoby Tobie zadawać pytania przy wsparciu innej osoby, przybądź w towarzystwie znajomego lub zapytaj o lokalne usługi prowadzenia rzecznictwa w imieniu pacjentów. Możesz również poprosić o obecność osoby tej samej płci podczas badania lub leczenia.

## Ile powinienem wiedzieć?

Niektórzy chcą się dowiedzieć możliwie najwięcej na temat swojej choroby oraz dostępnych metod leczenia lub opieki. Inni wolą pozostawić podjęcie decyzji tym, którzy się nimi opiekują. Żadna osoba sprawująca opiekę medyczną lub społeczną nie będzie „na siłę” dzieliła się z Tobą informacjami dotyczącymi, na przykład, ryzyka wpisanego w leczenie lub interwencję medyczną, jeżeli nie chcesz ich znać. Pamiętaj jednak, iż osobą, która najlepiej wie, co jest dla Ciebie ważne jesteś Ty sam. Być może należysz do osób, które gotowe są podjąć ryzyko, jeżeli istnieje szansa na bardzo dobry rezultat. Z drugiej strony, może wolałbyś raczej znosić pewien dyskomfort, niż poddać się leczeniu lub opiece, które niosą za sobą małe ryzyko pogorszenia sytuacji, pomimo , iż powinny one ją poprawić. Tylko Ty wiesz, co jest dla Ciebie najważniejsze.

## Ile mam czasu na podjęcie decyzji?

Twój lekarz, dentysta, pracownik opieki społecznej, pielęgniarka lub terapeuta mogą zachęcać Ciebie do wyrażenia zgody na leczenie lub opiekę, jeżeli uważają, iż mogłoby to Tobie pomóc. Decyzja o tym, czy je rozpocząć czy nie, należy jednak do **Ciebie**.

Jeżeli potrzebujesz więcej czasu, aby przemyśleć decyzję, powiedz im o tym. W nagłych wypadkach może zaistnieć konieczność szybkiego podjęcia decyzji, natomiast w każdym innym przypadku, ilość czasu przeznaczanego na podjęcie decyzji zwykle zależy od Twoich potrzeb.

## Czy mogę z góry odmówić poddania się leczeniu?

Być może jesteś przekonany, że **nie** życzylibyś sobie być poddanym konkretnej metodzie leczenia w przyszłości. W tym przypadku możesz wyrazić swoje życzenie na piśmie (dokument ten czasami zwany jest Wołą Pro Futuro), a także upewnić się, iż Twój najbliżsi są tego świadomi. Jeżeli w przyszłości miałyby miejsce taka sytuacja i nie byłbyś w stanie oświadczyć o swojej woli osobom zapewniającym opiekę medyczną, zobowiązani byłiby oni Twoją wcześniejszą decyzją.

Ważne jest precyzyjne określenie każdej metody leczenia, na którą z góry nie wyrażasz zgody, w przeciwnym wypadku mógłbyś wykluczyć leczenie, które mógłbyś chcieć podjąć. Istotne jest także, aby poinformować najbliższych, jeśli zmieniłeś zdanie, tak, aby w razie konieczności mogli oni tę informację przekazać dalej.

## **Czy mogę z góry określić, którą metodę leczenia preferuję?**

Jeśli chcesz, możesz pisemnie określić metody interwencji lub leczenia, którym wolałbyś się poddać, jak również odnotować swoje obawy odnośnie innych metod. Wola ta nie będzie wiążąca w takim samym stopniu jak wcześniejsza odmowa podjęcia leczenia. Na przykład, nie możesz nalegać, abyś został poddany konkretnemu rodzajowi interwencji lub leczenia, jeżeli pracownik służby zdrowia czy opieki społecznej nie uważa, iż jest ona dla Ciebie odpowiednia. Jeżeli jednak nadeszłaby taka chwila, że nie będziesz już w stanie podejmować decyzji lub informować o nich innych, pomocna byłaby dla osób sprawujących opiekę medyczną lub społeczną znajomość Twojej woli. Stanowiłaby ona wówczas przewodnik przy podejmowaniu decyzji o tym, co byłoby dla Ciebie najlepsze.

**Nie możesz** prosić o coś niezgodnego z prawem, np. o eutanazję.

## **A jeśli cierpię na chorobę umysłową?**

Zwykle w przypadku choroby umysłowej będziesz mógł wyrazić zgodę lub odmówić podjęcia leczenia. Jeżeli jednak cierpisz na poważną chorobę umysłową, konieczne może być, abyś pozostał w szpitalu, zgodnie z Zarządzeniem dotyczącym Zdrowia Umysłowego (Irlandia Północna) z roku 1986. Otrzymasz wówczas leczenie lub opiekę pod kątem choroby umysłowej, nawet jeśli nie wyrazisz na to zgody. Dla osób w takiej sytuacji istnieje asekuracja.

Warunki Zarządzenia odnoszą się jednak tylko do leczenia chorób umysłowych. Możesz również cierpieć na chorobę fizyczną (mającą wpływ na Twoje ciało), która nie ma nic wspólnego z chorobą umysłową. Jeżeli sugerowane jest leczenie tej choroby, masz prawo wyboru czy chcesz je zaakceptować czy nie, pod warunkiem dostatecznego zrozumienia możliwości wyboru przy podejmowaniu decyzji.

## **Załóżmy, że nie jestem zadowolony ze sposobu, w jaki poproszono mnie o wyrażenie zgody – co wtedy?**

Powinieneś wówczas podzielić się swoimi obawami z pracownikami służby zdrowia i opieki społecznej, z którymi masz do czynienia, tak aby mogli oni postarać się Tobie pomóc. Jeżeli jednak nadal nie jesteś zadowolony, możesz złożyć skargę. O procedurze składania skarg możesz dowiedzieć się od Organizacji Służby Zdrowia i Indywidualnych Usług Społecznych (The Health and Personal Social Services Organisation), która odpowiada za Twoją opiekę. Masz także prawo szukania pomocy w lokalnej Radzie Służby Zdrowia i Opieki Społecznej (Health and Social Services Council), która reprezentuje interesy społeczeństwa oraz udziela informacji, porad oraz wsparcia w odniesieniu do służby zdrowia i opieki społecznej.

## Czy chciałbyś uzyskać dodatkową pomoc przy wyrażaniu zgody?

Poniżej znajduje się lista organizacji, z którymi możesz skontaktować się w sprawie otrzymania dalszej pomocy oraz wsparcia odnośnie wyrażania zgody na leczenie i opiekę.

### Health and Social Services Councils (Rady Służby Zdrowia i Opieki Społecznej)

#### Eastern Health and Social Services Council

1st Floor  
McKelvey House  
25-27 Wellington Place  
Belfast  
BT1 6GQ  
Tel.: 028 9032 1230  
Minicom: 028 9032 1285  
Email: [ecouncil@ehssc.n-i.nhs.uk](mailto:ecouncil@ehssc.n-i.nhs.uk)

#### Southern Health and Social Services Council

Quaker Buildings  
High Street  
Lurgan  
BT66 8BB  
Tel.: 028 3834 9900  
Minicom: 028 3834 6488  
Email: [reception@shssc.n-i.nhs.uk](mailto:reception@shssc.n-i.nhs.uk)  
Strona WWW: [www.shsscouncil.net](http://www.shsscouncil.net)

#### Northern Health and Social Services Council

8 Broadway Avenue  
Ballymena  
BT43 7AA  
Tel.: 028 2565 5777  
Minicom: 028 2565 5777  
Email: [info@nhssc.n-i.nhs.uk](mailto:info@nhssc.n-i.nhs.uk)  
Strona WWW: [www.nhssc.org](http://www.nhssc.org)

#### Western Health and Social Services Council

“Hilltop”  
Tyrone and Fermanagh Hospital  
Omagh  
BT79 0NS  
Tel.: 028 8225 2555  
Minicom: 028 8224 8389  
Email: [lpreston@hilltop.n-i.nhs.uk](mailto:lpreston@hilltop.n-i.nhs.uk)

## **Mencap**

Segal House,  
4 Annadale Avenue  
Belfast  
BT7 3JH  
Tel.: 028 9069 1351  
Infolinia Pomocy Rodzinnej:  
084 5763 6227  
Email: [mencapni@mencap.org.uk](mailto:mencapni@mencap.org.uk)  
Strona WWW: [www.mencap.org.uk](http://www.mencap.org.uk)

Organizacja ta udziela informacji, wsparcia oraz szerokiego zakresu usług dla dzieci oraz dorosłych z trudnościami w nauce.

## **Law Centre (NI) (Centrum Prawa - Irlandia Północna)**

124 Donegall Street  
Belfast  
BT1 2GY  
Tel.: 028 9024 4401  
Infolinia (doradztwo): 028 9024 4401  
(w godzinach 9.30 – 13.00)  
Minicom: 028 9023 9938  
Email: [admin.belfast@lawcentreni.org](mailto:admin.belfast@lawcentreni.org)  
Strona WWW: [www.lawcentreni.org](http://www.lawcentreni.org)

Centrum zajmuje się wprowadzaniem w życie oraz rozwojem prawa dotyczącego opieki społecznej w Irlandii Północnej, a także oferuje usługi doradztwa prawnego z zakresu opieki społecznej.

**Wydział może udostępnić treść tego dokumentu w irlandzkiej i kantońskiej wersji językowej, na kasecie audio oraz napisaną w alfabecie Braille'a. Rozważane będą również prośby przetłumaczenia dokumentów na inne języki mniejszości etnicznych.**

Department of Health, Social Services & Public Safety  
(Wydział Służby Zdrowia, Opieki Społecznej oraz Bezpieczeństwa Publicznego)  
Castle Buildings  
Belfast BT4 3SQ

Telefon: 028 9052 0534  
Telefon tekstowy: 028 9052 7668  
[www.dhsspsni.gov.uk/consent](http://www.dhsspsni.gov.uk/consent)

Nr ref.: 202/02